

verrijking

V.N. RAAD VOOR NAMIBIË CONTRA URENCO

Wise - Amsterdam (231.1790)

Joop Boer

Al van 1980 af wordt door Urenco in Almelo Namibisch uranium verrijkt ondanks het feit dat dit in 1974 door de Verenigde Naties werd verboden. Namibië wordt sedert 1966 onwettelijk bezet gehouden door Zuid-Afrika.

De Raad voor Namibië werd in 1967 door de V.N. opgericht om als een voorlopige regering voor Namibië te fungeren. In 1974 werd door deze Raad het Decreet nr. 1 uitgevaardigd, dat de invoer en bewerking van Namibische grondstoffen zonder toestemming van de Raad verbiedt. Urenco is één van de bedrijven die het Decreet nr. 1 negeren, hoewel de VN Urenco verscheidene malen gevraagd heeft om de bestaande reglementering in acht te nemen.

Urenco is een verrijkingsfabriek die voortgekomen is uit een samenwerkingsverband tussen Nederland, Groot-Brittannië en West-Duitsland. Urenco heeft verrijkingsinstallaties in Almelo (Nederland), Capenhurst (Engeland) en Gronau (West-Duitsland). Alle drie deze landen hebben geweigerd het Verdrag van Almelo uit 1970 (waarbij Urenco werd opgericht) zo te wijzigen, dat verrijking van Namibisch uranium verboden zou zijn.

In mei 1985, heeft de Raad voor Namibië besloten om een proces aan te spannen tegen Urenco. Al jarenlang was men bezig met de voorbereidingen hiervoor. Het proces gaat komende herfst van start, als de Algemene Vergadering van de V.N. het bekrachtigd heeft : De Raad zal dan aan de Nederlandse rechter vragen Urenco te verbieden nog langer Namibisch uranium te importeren. Het proces vindt plaats in Nederland, omdat daar de kans op succes het grootst is en niet omdat Brittannië en Duitsland minder schuldig zouden zijn. Nederland is de enige Urenco-partner, die Dekreet nr. 1 heeft ondertekend. Het is zinloos om Zuid-Afrika aan te klagen, daar dat land alleen reageert op militaire of economische druk.

URENCO : "WE WETEN VAN NIKS"

Urenco-direkteur in Almelo, Tieleman reageerde als volgt op de bekendmaking:
*We weten niet waar het uranium vandaan komt, dat in Almelo verrijkt wordt.
We zijn slechts een deel van het raderwerk".*

Het is echter hoogst onwaarschijnlijk dat Urenco van niks weet.

De Rossing uraniummijn in Namibië is in handen van :

1. Rio Tinto Zinc (RTZ) Britse multinationale onderneming en Canadese dochteronderneming	56,5 %
2. Zuid-Afrika	15 %
3. Urangesellschaft (Westduits consortium)	5-10 %
4. Minatome (Frankrijk)	10 %
5. Een Japanse onderneming	10 %

RTZ is zelf aandeelhouder van Urenco, via haar aandeel in Nukem, dat voor 40 % aandelen bezit in Uranit, de Westduitse Urenco-partner. Uranit bezit de helft van de Urenco verrijkingfabriek in Almelo. Daarmee is de cirkel rond : RTZ delft uranium in Namibië, verkoopt het aan Duitse kerncentrales en werkt mee aan de onwettelijke verrijking ervan, als mede-aandeelhouder van Urenco. Een Urenco weet van niets ?

Bovendien is Urenco lid van het Uranium Instituut in Londen. De leden hiervan komen twee maal per jaar samen. Andere leden zijn, o.a., Rossing Uranium Limited, Rio Tinto Zinc, Nukem, Urangesellschaft, Atomic Energy Corporation uit Zuid-Afrika en British Nuclear Fuels Ltd. (de Britse Urenco-partner).

Hieruit moge blijken dat Urenco-direkteur Tieleman liegt ofwel last had van een black-out. Als hij liegt, is het waarschijnlijk in opdracht van de Duitse of Britse Urenco-partners die beide grote belangen hebben in Zuid-Afrika en Namibië.

Door Namibisch uranium te verrijken, steunt Urenco het Apartheidsregime in Zuid-Afrika.

EEN POLITIEKE SAMENZWERING ?

Wie koopt Zuidafrikaans en Namibisch uranium ?

Ironisch genoeg, zijn dat vooral de vijf landen van de "Westerse Kontaktgroep voor Namibië", die werd opgericht om Namibië te helpen op weg naar onafhankelijkheid. Leden van deze groep zijn: de V.S., Engeland, West-Duitsland, Frankrijk en Canada. Namibisch uranium wordt ook door Taiwan en Japan gekocht.

De vijf kontaktlanden zijn erin geslaagd de onderhandelingen zo te rekken, dat onafhankelijkheid voor Namibië lang niet in het gezicht is.

Ze hebben allemaal commerciële belangen in Namibisch uranium :

1. De V.S. importeren 35 % van de uraniuminvoer uit Zuid-Afrika (Namibië en Zuid-Afrika). Volgens het Nuclear Control Institute (NCI) komt 50% van de V.S. uranium-import uit Zuid-Afrika of Namibië (zie WISE NK nr. 27 blz. 11 (227.1761))
2. In 1977 sloot Engeland een kontrakt af voor de levering van 7.500 ton uranium uit Namibië. Bovendien wordt in Engeland een groot deel van het Namibisch uranium omgezet in uraniumhexafluoride (UF6) en vervolgens uitgevoerd.
3. De Bondsrepubliek zal zeker tot 1990, 40 % van haar uraniumbehoeften invoeren uit Namibië en Zuid-Afrika. Urenco heeft kontrakten met de meeste Westduitse kerncentrales (lijst verkrijgbaar bij Joop Boer)
4. Frankrijk met haar 10 % aandeel in de Rossing Mijn, koopt jaarlijks 10 % van de Namibische uraniumproduktie. Een deel van het Namibisch uranium wordt in Frankrijk verhext. Frankrijk levert ook verrijkt uranium voor Zuidafrikaanse kernreactors.
5. Canada heeft belangen in Namibië doordat RTZ (de belangrijkste aandeelhouder in de Rossingmijn) deels in Canadese handen is.

GEVOLGEN VOOR ZUID-AFRIKA

Het zou mooi zijn, als de Raad voor Namibië het proces tegen Urenco zou winnen. Het proces zal waarschijnlijk één of meer jaren duren. De kans op succes is niet 100 %. Publiciteit zal een belangrijke rol spelen. Het is in het belang van de AKB, Derde Wereld groepen en de Anti-Apartheidsbeweging om samen te werken en ruchtbaarheid te geven aan dit proces. Het is belangrijk om aan te tonen welke steun de Westerse landen aan Zuid-Afrika verlenen, ook in de nukleaire sektor. Steeds meer Westerse landen worden van binnenuit onder druk gezet om economische maatregelen te treffen, tegen Zuid-Afrika voornamelijk vanwege het Apartheidsregime, maar ook wegens de illegale bezetting van Namibië door Zuid-Afrika.

Op het moment bestaat er een behoorlijke kans dat de invoer van grondstoffen en produkten uit Zuid-Afrika zal worden beperkt of stopgezet. Een voorbeeld hiervan is de Krugerrand. Een andere mogelijkheid is de boycot van aankoop van uranium uit Namibië en Zuid-Afrika. Namibië produceert ongeveer 4.000 ton uranium per jaar en Zuid-Afrika 6.000 ton. Samen 10.000 ton per jaar, goed voor 2 miljard gulden.

Zo'n boycot biedt geen uitzicht op een totaal succes, door het overschot aan uranium op de wereldmarkt. Landen die nu uranium uit Namibië halen, zullen het makkelijk ergens anders vinden. Toch zou Zuid-Afrika hiermee verveeld zitten en onrechtstreeks zou een boycot ook een invloed hebben op de goudprijs. Al het Zuidafrikaans uranium wordt geproduceerd als een bijproduct van de goudwinning. Zonder de opbrengst van het uranium zijn de goudmijnen minder rendabel.

BAND MET KERNWAPENS

Zuid-Afrika heeft het Non Proliferatie Verdrag niet ondertekend. Daarom hoeven landen die uranium in Zuid-Afrika kopen niet beloven dat ze het niet voor kernwapenproductie zullen gebruiken. Andere belangrijke uranium-exporterende landen zoals Canada, V.S. en Australië eisen wel zo'n voorwaarde. Een succesvolle boycot van Zuidafrikaans uranium zou ook lichtjes de kans verminderen dat uranium wordt gebruikt voor militaire doeleinden.

Volgens dokumenten die in de VS vrijgegeven zijn, werd eind mei bevestigd dat Israël en Zuid-Afrika gezamenlijk een atoombom hebben getest in september 1979 (NRC Handelsblad 21-5-85). Een uranium-boycot zou een kleine bijdrage leveren om de Apartheidspolitiek van Zuid-Afrika te doen stoppen, en elk beetje is meegenomen, ook voor Namibië.

